

[RECIENSIE]

Pieter Jan Verstraete, Raf Van Hulse. *Een Vlaamse Kriegsberichter aan het Oostfront*, Kortrijk, Verstraete, 2011, 203 pp., ill., ISBN 9789079497034, (*Oostfrontersreeks*, nr. 5)

Pieter Jan Verstraete zet zijn reeks biografische bijdragen over Vlaamse oostfronters verder met een boek over Raf Van Hulse (1903-1977).¹ Het boek bevat een biografische schets (pp. 11-63) en een bloemlezing uit de brieven die Van Hulse verstuurde van het oostfront tussen oktober 1942 en maart 1944 en zijn gevangenschap, grotendeels naar zijn vrouw Armanda Thiel (1907-2006) (pp. 75-193), met een bronkritische inleiding en een verantwoording van de selectie (pp. 68-72).

De onderwijzer en heimatschrijver (o.m. *Polderdorp*, 1939) kwam uit een Vlaamsgezind milieu. Via zijn vrouw, een zus van de Armanda Thiel, leidster van de Dietse Bond voor Vrouwen en Meisjes, werd hij politiek actief in Volksdietse en Groot-Nederlandse kringen rond Wies Moens en de Jong Nederlandse Gemeenschap van Robrecht De Smet. Hij koesterde al vroeg sympathie voor het nationaalsocialisme. Hij trad in de herfst van 1940 toe tot de Algemene SS-Vlaanderen. De vraag hoe hij zijn Dietse overtuiging kon doen rijmen met een engagement in een speerpunt van het Duitse annexionisme dat ook een uitgesproken anti-Dietse opinie ontwikkelde, kan zijn biograaf niet oplossen. Een combinatie van naïviteit en grote ambitie lag mogelijk aan de basis. Van Hulse werd in september 1941 de leider van wat inmiddels de 1ste SS-Standaard Vlaanderen was geworden tot hij in september 1942 zich aanmeldde voor de Waffen-SS. Hij werd er opgeleid tot Kriegsberichter met radioverslaggeving als specialisatie. Zo kwam hij als propaganda-fabrikant terecht in de Waffen-SS divisies Leibstandarte Adolf Hitler en Totenkopf waarmee hij in 1943 in Oekraïne aan het front lag. Einde 1943 kwam hij als bevelhebber van een peleton Kriegsberichter terecht in de Vlaamse SS-Sturmbrigade 'Langemarck'. In april 1944 werd hij van het front teruggeroepen om 'Inspecteur' van de Vlaamse Hitlerjeugd te worden, een frustrerende ervaring omdat hij nauwelijks medewerking kreeg van de Duisters die de dienst uitmaakten in deze organisatie. Verstraete publiceert fragmenten uit een brief die Van Hulse daarover

1. Eerder verschenen boeken: over Stefaan Laureys (1998), Marcel Vercoutter (2006) (zie *Wt*, jg.66, 2007, nr. 1, pp. 91-92; August Claes (2007) (zie *Wt*, jg. 67, 2008, nr. 4, p. 342 en de bedevaarten naar Münsterfeifel (2008) (zie *Wt*, jg.68, 2009, nr. 1, pp. 99-100.

schreef in augustus 1944 aan Rolf Wilkening, cultuurverantwoordelijke van de Duitse Propaganda-Abteilung in België. Van Hulse had begrepen dat hij slechts een Vlaams uithangbord was zonder enige reële macht.² Na september 1944 werd Van Hulse toegevoegd aan de Vlaamse Landsleiding, de DeVlag-regering in ballingschap waar hij de post van landsjeugdleider bekleedde, een functie zonder veel inhoud volgens zijn biograaf, al vraagt de lezer zich af of Van Hulse geen rol speelde bij de inlijving van Vlaamse tieners in het jeugdbataljon van de SS-Division Langemarck. Na de capitulatie van Duitsland dook Van Hulse onder in Noord-Duitsland op een boerderij tot hij in de herfst van 1945 werd gearresteerd en uitgeleverd aan België waar hij inmiddels bij verstek ter dood was veroordeeld. Het vonnis werd in beroep en cassatie bevestigd. Zo zat Van Hulse vanaf februari 1948 in de dodencel tot hij gratie ontving. Drie jaar later in september 1951 was hij op vrije voeten. Hij vestigde zich samen met zijn vrouw in het Antwerpse waar het echtpaar zich al in 1941 vanuit Bentille in het Meetjesland had gevestigd. Onder het pseudoniem Domien Van Rietvelde schreef hij nog verscheidene romans, onder meer over zijn tijd in de Waffen-SS (*Bloedgroep 0*, 1960). In Van Hulse's oostfrontbrieven, staan weinig politieke zaken. Des te meer beschrijft Van Hulse wat hij zag en beleefde. Zo krijgen we een blik op de vernietigingsoorlog die Nazi-Duitsland voerde door de ogen van een geschoolde propagandist. Op 25 september 1943 heeft hij het over de 'tactische' terugtocht van het Duitse leger in Oekraïne na de tankslag bij Koersk: *"We laten [de Rus] een onmetelijk land dat absoluut ledig is. Geen voedsel, geen huis, geen stalling, geen dier, geen mens, geen kast, geen stro. Wat niet mee kon, werd verbrand. Zo krijgt hij een land waarin niet te overwinteren is, en bloedt zich intussen langzaam uit. (...) Het is werkelijk de moeite waard die lange karavanen met honderden stuks vee over het land te zien trekken. Karavanen met wagens en paarden, alles overvol geladen en daarop vrouwen en kinderen in hun grauwe kleren en bonte hoofdoeken."* De menselijk kost van dit 'leeg' maken van gebieden werd onlangs in al zijn onmenselijke gruwel beschreven door Timothy Snyder in het magistrale *Bloodlands. Europe between Hitler and Stalin*. In de geopolitieke plannen van de nazi's was voorzien dat de lokale bevolking zou worden omgebracht, gedeporteerd, geassimileerd of tot slaaf gemaakt. Ca. 65% van de Oekraïense bevolking zou daarbij omkomen om plaats te maken voor Arische boeren. Dat stond al vast nog voor de inval in de Sovjet-Unie. Kriegsberichter Raf Van Hulse was een radertje in deze moordmachine. Ook van de politiek-ideologische achtergrond van de massamoord getuigen de brieven. Herhaaldelijk droomde hij luidop over het betrekken van een boerderij samen met zijn vrouw en

2. Voor de ruimere context zie: D. Styven, Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst! De verduitsing van de Hitlerjeugd Vlaanderen, in: *Bijdragen tot de Eigentijdse Geschiedenis*, nr. 23, 2011, pp. 161-210.

andere Vlaamse boeren. Hij maakte ook radiopropaganda die zich met dat doel richtte tot Vlaamse boeren en landarbeiders. Naar de lokale bevolking keek hij door zijn ideologische bril. Zo was hij verbaasd dat de mensen er niet Mongools uitzagen, maar dat wijt hij aan het feit dat het Oekraïners zijn, *“mensenmateriaal”* dat zeer goed is in vergelijking met anderen. Toch is de kloof niet onoverbrugbaar. Hij leert Russisch om met de mensen te kunnen converseren, *“want die Oekraïenen zijn nog zo waardeloos niet”*. Maar meer nog hield hij van het land zelf. *“Het spreekt dezelfde gezonde taal van de natuur die ik Vlaanderen zo menigmaal beluisterde (...) Maar nu roept eerst de oorlogsplicht, eerst moet die bodem veroverd worden om mens en aarde door geleide arbeid tot een harmonische eenheid te vormen.”*

[Bruno De Wever]
